

de Craenkoerier

WEBMASTER IVN Cranendonck

Jan Alders
Meidoornstraat 4
6026 XE Maarheeze
janalders05@gmail.com

Voorzitter:

Annette van Raaij
Meidoornstraat 6
6026 XE Maarheeze
0495-591262
a.van.raaij@telfortglasvezel.nl

Secretaris:

Jan Migchels
Kijkakkers 15
6026 ER Maarheeze
06-22866620
jan.migchels@iae.nl

Penningmeester:

Jos van Velthoven
Sterkselseweg 14
6020 EB Maarheeze
0495-593270
j.vnvelthoven@chello.nl

Verenigingsgebouw:

De Kroenekraan
Van Schoonvorstlaan 11
Soerendonck

Beheer Verenigingsgebouw: vacature**Redactie Craenkoerier:**

Ilva van Bommel
Heuvel 4
6023 RA Budel-Schoot
06-22711952
ilva@bommelandt.nl

Wat kinderen ons vertellen:**Tjabiné Guntlisbergen**

watkinderenonsvertellen@outlook.com

Werkgroepen**Schoolgidsen Budel:**

Ria Rijkers
Boschdijkdwarsstraat 12
6021 AL Budel
0495-493420
crijkers705@gmail.com

Schoolgidsen Maarheeze:

Maria Bles
Gentiaanstraat 6
6026 VK Maarheeze
0495-591999
blesmaria@kpnplanet.nl

Vogelwerkgroep:

Harrie Hegge
Willem II straat 16 c
6021 EB Budel
06-22223634
h.hegge1@chello.nl

Wandelwerkgroep:

Wiel Zentjens
Patrijslaan 29
6021 ZS Budel
w.zentjens@chello.nl

Cursuswerkgroep:

Wiel Zentjens
Patrijslaan 29
6021 ZS Budel
w.zentjens@chello.nl

Huis- en tuinwerkgroep:

Toon van Seggelen
Past.Verbakelstraat 13
6023 CL Budel-Schoot
06-23395143
a.seggelen@upcmail.nl

Waar vind je ons verenigingsblad ?

www.IVN.nl

Afdelingen/ Noord

Brabant/Cranendonck/Natuurinfo/Afdelingsblad

VAN DE BESTUURSTAFEL	4
Voorwoord voorzitter	4
Van de penningmeester	5
VAN DE REDACTIETAFEL	6
WIJ HETEN WELKOM	6
VACATUREBANK	7
VOGELWERKGROEP	7
Vogelwandeling Buulderbroek	7
Nieuwe roofvogelkasten	9
SCHOOLGIDSENWERKGROEP	10
Avond4Daagse Maarheeze bij ivN	10
WAT KINDEREN ONS VERTELLEN	11
Gedichten door kinderen	11
Wolfpack	14
WANDELWERKGROEP	15
Bloemenwandeling 20 juli	15
CURSUSWERKGROEP	16
Lezing Grenspark Kempen ~broek	16
Heidecursus	18
De grote weerschijnvlinder	19
VRIJWILLIGSTER IN 'T GROEN	20
VRIJWILLIGERSAVOND	21
VARIA	22
Duizendknoop te lijf	22
Wespen- een vloek of zegen	23
De wilde tuin- feuilleton deel 2	26
Edelhert	27
Zwerfafvalpakkers	27
Insectenvraag of-vraat	28
Schaftkeet	28
Tuintip	29
Natuur op de vensterbank	30
Dank	30

VAN DE BESTUURSTAFEL VOORWOORD VOORZITTER

De zomer is in volle gang en we genieten allemaal weer van onbevangen bewegen door de omgeving en bezig zijn met activiteiten. Ook voor onze vereniging is er weer een bruisende sfeer.

De Heide-cursus draait op volle toeren met enthousiaste cursisten. Daarnaast hebben er leuke samenwerkingsactiviteiten plaatsgevonden:

Op 7 en 8 mei 2022 vond de Kunstroute Cranendonck plaats. Eén van de plekken waar kunst werd gepresenteerd was de IVN-locatie op de Baronie. We hebben de glaskunst gecombineerd met een fototentoonstelling van insecten. Het werd een prachtig weekend, mooi weer en vele gasten die onze locatie bezochten. De gasten waren blij verrast door de leuke en mooie ligging. De presentatie van de glaskunst kwam goed tot z'n recht, geflankeerd door de indrukwekkende natuurfoto's van Wiel Zentjens.

Natuurfoto's Wiel Zentjens tijdens de Kunstroute in IVN honk

In dezelfde maand heeft ook de Avond4DaagseMaarheeze een dag de start en finish gehad bij het IVN-gebouw. Dat was een prachtige dag, vol dy-

namiek! Ook hier hebben we de combinatie gezocht en gevonden: Jim van Ooyen en Maria Bles hadden een wedstrijd bedacht voor deze wandeling door het Cranendoncks Bos: *wat is het hoogste nummer van de IVN-nestkastjes die je passeert tijdens deze wandeling.*

De samenwerking met Bravo College en de vogelwerkgroep is ook bijzonder mooi. De leerlingen van het College leerden onder supervisie van de vogelwerkgroep IVN Cranendonck het maken van nestkasten voor verschillende soorten uilen en valken. Een mooi succes, dat jaarlijks op projectbasis zal worden herhaald !

De Slootjesdag op 12 juni werd weer goed bezocht met ouders en jonge kinderen. Heerlijk dat dit bij onze locatie in de beleeftuin met water kan plaats vinden! In stilte genieten we van alle levendige activiteiten die we weer kunnen bieden.

De betrokkenheid en inzet van de vrijwilligers op alle mogelijke fronten is onverminderd groot: veel lof en waardering voor hen allemaal!

Annette van Raaij, Voorzitter

VAN DE PENNINGMEESTER

RABO CLUBSUPPORT-ACTIE

Via de Rabo ClubSupport-actie schenkt de Rabobank ook dit jaar weer een deel van de winst aan verenigingen en clubs. Als IVN lid kun je stemmen op (bijv.) IVN Cranendonck. Attendeer ook familie en bekenden op het lidmaatschap. Hoe meer stemmen, hoe hoger het te ontvangen geldbedrag. Het lidmaatschap bij de Rabobank kost niets en brengt geen verplichtingen met zich mee. Stem vanaf 6 oktober via de Rabo App of Rabo Online Bankieren, zonder stemcode. De lijst met deelnemers staat onder de knop *Rabo ClubSupport*. Als je inlogt, vind je deze knop via 'Service' en vervolgens 'Lidmaatschap'. Leden die geen toegang hebben tot de Rabo App of Rabo Online Bankieren ontvangen een stemcode. Deze stemcode is persoonlijk en kan éénmalig gebruikt worden. Let op: de stemcode kan niet worden overgedragen aan anderen.

IVN DOEL

Het IVN doel voor 2022 is de aanschaf van een grasmaaier met accu. De belevingstuin van het IVN ligt in het natuurgebied Baronie van Cranen-

donck zonder energievoorzieningen. Het grasveld bij de tuin kan met een accumaaier redelijk geruisloos gemaaid worden.

Jos van Velthoven, Penningmeester

VAN DE REDACTIETAFEL

Een nieuwe Craenkoerier, gevuld met artikelen, foto's en opmerkingen van vooral u, de leden van IVN. Het is bijna weer "*as usual*". Verslagen van bijeenkomsten, activiteiten, en ook veel foto's. U vindt in deze editie, naast verslagen van de activiteiten, een aantal weetjes, slimme truks voor in de (moes)tuin. Ook zijn er weer mooie bijdragen van kinderen. Hopelijk voor elk wat wils. Blijf u verwonderen, inspireren en genieten van de (nabije) natuur en ga vooral door met het sturen van alle verhalen, weetjes en suggesties!

Ilva van Bommel, redactie

Inzenders zijn persoonlijk verantwoordelijk voor de inhoud van de aangeleverde kopij.

Inzenden kopij: uiterlijk 30 NOVEMBER 2022

Kopij aangeleverd na deze datum, kan helaas niet meer geplaatst worden.

Inleveradres: ilva@bommelandt.nl

WIJ HETEN WELKOM

- Koos Verbeek
- Monique van de Konijnenburg

Van harte welkom in onze enthousiaste club!

VACATUREBANK

Beheerder verenigingsgebouw (herhaling)

herhaalde vraag: wie wil –samen met andere actieve leden– wat tijd besteden aan het beheer van het nieuwe honk? Voor informatie over taken graag en mailtje naar Pieter v.d. Stoep: peetinge@gmail.com.

Bestuursleden gezocht voor IVN Cranendonck (herhaling)

Het 3-mensbestuur van IVN Cranendonck regelt samen met zo'n 9 coördinatoren van de werkgroepen de werkzaamheden. In totaal zijn er ca. 120 leden en daarvan zijn 60-70 mensen actief als vrijwilliger. De huidige bestuursleden zijn voorbij hun ambtsperiode, dus is er opvolging nodig.

Wat moet er allemaal gebeuren? Eén keer per maand is er een bestuursvergadering, 1x/kwartaal een coördinatorenvergadering, waarin de activiteiten worden gepland en voorbereid. De voorzitter zit deze vergaderingen voor en onderhoudt het contact met het provinciaal overleg van de landelijke IVN. De penningmeester beheert de financiën en ledenlijst. De secretaris maakt de agenda's van de vergaderingen, notuleert, houdt het archief bij en ontvangt de post. Neem contact op met een van de bestuursleden, wanneer je interesse hebt!

Kascommissie IVN Cranendonck (herhaling)

Vacature in de kascommissie. Een noodzakelijke functie in de vereniging. Voor informatie over de werkzaamheden, graag contact op nemen met het bestuur.

VOGELWERKGROEP

VOGELWANDELING IN DE BUULDER BROEK 16 APRIL 2022

Zoals het woord al zegt, *broek*, betekent laaggelegen land langs een beek. Voor dit broekbos is dat de beek de Buulder Aa. Een volledige omschrijving is te lezen op de site van IVN Craendonck. Op zaterdag 14 april j.l. werd hier in het Buulder Broek een vogel-herkenningswandeling gestart om 9 uur met een 12-tal wandelaars. Dit gebied was bewust gekozen, omdat het

een zangvogelrijk gebied is. Nog belangrijker: half april met weinig blad aan de bomen kunnen we de vogels nog spotten.

In deze tijd van het jaar zijn ze ook allemaal duidelijk aanwezig en te horen. Vanaf half - en zeker eind april zijn alle vogels weer terug uit hun overwinteringsplaatsen in het zuiden van Europa of Afrika en zijn ze druk met het zoeken naar een partner. De belangrijkste manier hiervoor is door indruk te maken met hun beste lied en hun paasbeste kleertjes (veertjes). Het vogelorkest was vanaf het begin van de wandeling te horen met meteen een nieuwkomer, zojuist gearriveerd vanuit het zuiden van Europa, de zwartkop. De zwartkop is geen mees, maar behoort tot de familie van het soort *zangers* (Sylviidae). Het is een trekvogel die in de periode eind augustus tot oktober naar het zuiden vertrekt en overwintert in Noord-Afrikaanse landen als Algerije, Tunesië en Marokko. Begin april keren ze weer terug naar hun broedplaatsen in het noorden van Europa.

Zwartkop (mannetje)

De laatste decennia is er een grote toename van de aantallen zwartkoppen. Dit komt voornamelijk door het natuurlijk bosbeheer en de toename van struweelhagen in de landschappen, bij uitstek geschikte plaatsen om te broeden en veilig hun jongen groot te brengen. Waren er in de jaren tachtig nog maar 70.000 broedparen, in 2021 waren dat er al 300.000.

Het mannetje bouwt eerst enkele voorbeeldnesten. Als het vrouwtje er eentje heeft goedgekeurd heeft, dan bouwen ze samen een komvormig nest, meestal laag in dicht struikgewas

zoals de meidoorn en braamstruiken. In deze struiken zijn de nesten veilig tegen de predatoren. De zwartkop is een monogame vogel-zij het meestal maar voor één seizoen en dan houden ze het voor gezien. Ze hebben 1 à 2

broedsel per jaar met 4 tot 6 eieren. Twee weekjes broeden daarna nog drie weekjes voeren, en er is weer een nieuwe generatie zwartkoppen.

In het broedseizoen is de zwartkop voornamelijk een insecteneter, maar ook de bessen en andere vruchten staan op het menu. Dat menu kent de zwartkop nog van vroeger, toen ze in kooitjes werden gehouden voor hun prachtige zang, en gevoerd werden met alle soorten fruit en meelwormen. Nu zou dit niet meer mogen, want de zwartkop is een beschermde inheemse diersoort. Dit geldt overigens voor alle vogels die van nature in Nederland leven. Hun mooie zang hebben we tijdens de wandeling vaak kunnen horen in het Bulder Broek. Maar, let op: de tuinfluiter heeft een vergelijkbare melodie en ook de zang van de grasmus lijkt er wel iets op. Veel verwarring dus voor onze beginnende vogelaars.

Maar de beginnende en doorgewinterde vogelaars hebben vandaag veel vogels gespot, zoals: de houtduif, bosduif, zwarte specht, groene specht, grote bonte specht, de kleine bonte specht, spreeuw, tjiftjaf, zwartkop, vink, reiger, wilde eend, grauwe gans, zwarte kraai, roodborst, boomklever, boomkruiper, zanglijster, de gaai, koolmees, pimpelmees, merel, winterkoning en de Ryanair.

Dus een heel geslaagde wandeling met prachtig mooi weer in een rijk gevuld zangvogelbos.

Harrie Hegge

NIEUWE ROOFVOGELKASTEN GEMAAKT DOOR HET BRAVO!

Een paar maanden geleden werd Harrie Hegge gebeld door leerkracht Dyon De Greef van het Bravo! College; hij kreeg een idee toen hij aan het hardlopen was bij het sportpark in Budel. Een versleten uilennestkast viel hem op... Zou samen een project gerealiseerd kunnen worden om de tweedejaars roofvogelnestkasten te laten bouwen? Een prachtig initiatief om jonge mensen te betrekken bij vogels, natuur en IVN! Dus verruilde Harrie zijn vogelaarspet voor die van een docent en toog naar school. Ter voorbereiding werden de leerlingen geïnformeerd over de verschillende soorten uilen en valken, over de juiste maatvoeringen en het vogelvriendelijk inrichten van een kast: bijvoorbeeld, vooral geen gladde bodem waardoor de vogeltjes als een soort 'Bambi op ijs' over de bodem zouden bewegen. Op de vraag wie aan dit project zou wil deelnemen waren zeker

10 leerlingen direct enthousiast . Dus kon er begin april j.l. begonnen worden aan de nieuwe uilenkast én 3 torenvalkkasten. Gaandeweg het proces heeft Frans Valkenburg eveneens de kasten beoordeeld, want een nestkast bouwen is één, maar duurzaam maken is weer wat anders. Ook hielp collega-docent Peter Slenders de leerlingen mee. Als basismateriaal

De nieuwe kast wordt opgehangen

werd door Vlassak b.v. ‘gebruikt betonplex’ aangeleverd, wat een begin is van nuttig hergebruik. Aan de hand van 3D-tekeningen werd de opbouw duidelijk. Vervolgens werd gezaagd en geschaafd. Met de lasersnijder werden 3D-printen gemaakt, waardoor de schuif van de kasten makkelijk open en dicht kon. Door samenwerking en goed overleg was het resultaat van dit project een aantal zeer geslaagde, duurzame roofvogelnestkasten! Begin juli hebben de leerlingen en enkele leden van de vogelwerkgroep de uilenkast opgehangen.

De jongens van nu kunnen over 20 jaar zeggen: “Daar heb ik in 2022 aan meegewerkt!” met hun naam op de kast als bewijs. De samenwerking tussen het Bravo! College en het IVN zal jaarlijks projectmatig terugkeren: daar waar IVN voor staat: Instituut Voor Natuureducatie!

Tjabine Guntlisbergen

SCHOOLGIDSEN WERKGROEP

AVOND4DAAGSE MAARHEEZE BIJ HET IVN

Donderdagavond 19 mei was de Avond4Daagse Maarheeze bij het IVN te gast. Uitgangspunt was ons honk. De door de perfecte organisatie uitgezette wandeling leidde door de mooie bossen van de Baronie en eindigde in onze Belevingstuin. Volop gelegenheid voor Annette, Elly, Jim en zoon Joe, en ondergetekende om er wat educatiefs aan toe te voegen. Zoals het voelen aan opgezette vogels en een vraag over nestkastjes tijdens de wan-

deling. In de tuin waren er heel veel waterdiertjes te bekijken. Voor een rondje over het blotevoetenpad werden door menig kind snel de schoenen uitgetrokken!

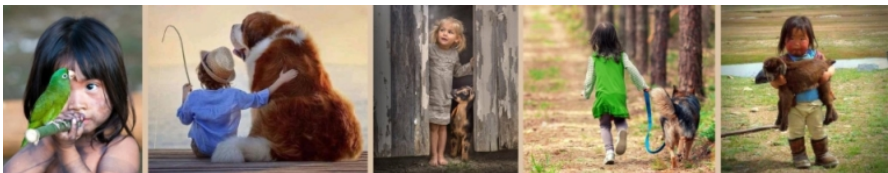
blotevoetenpad

Op onze opdracht over de genummerde nestkastjes langs de route zijn leuke reacties gekomen, er werd veel meer in de natuur gekeken. En daar was het nou net om te doen! Er zijn 87 briefjes ingevuld, waarvan er op 19 de goede oplossing stond.

Na loting was Olivia de Kort de gelukkige om haar prijs in ontvangst te nemen. Thuis kreeg ze een door onze vogelwerkgroep gemaakt nestkastje overhandigd. Ze wist er wel een plekje voor te vinden in de tuin.

Een op en top geslaagde avond vol enthousiaste wandelaars waarbij jong en oud zijn ogen uitkeek!

Maria Bles

WAT KINDEREN ONS VERTELLEN

Van de 7 kinderen die een gedicht hebben geschreven en waar *natuur* het thema was voor 'Poëzie door heel Cranendonck'* (voor basisschoolleer-

lingen en leden van 'Literatuurke') hebben 3 kinderen "JA" gezegd om in deze rubriek, speciaal voor ons, hun gedicht te plaatsen. Emran, Saron en Abby, het podium is voor jullie ...

BLIJE VOGEL

Een vogel vloog over de wolken.
Lucht door haar poten,
op zoek naar een plek om haar nest te bouwen.
Ze vond een plek naast een kerk.
Elke dag keek ze naar de mensen die aan het bidden waren.
Elke zondag maakte ze een stukje van haar nest.
Op elke zondag bad zij om een ei te krijgen.
Op een kerstavond kreeg zij een ei.
Zij was zo blij.
Haar eigen kuiken.
Dat wou zij al maanden.
En nu is het gelukt.

Emran Abdulahad uit groep 7: *"Ik heb mijn gedicht geschreven, omdat ik vind dat dieren ook emotie en dromen hebben net als mensen en dat ze niet als objecten behandeld worden".*

DE OPWARMING VAN DE AARDE

Door de opwarming van de aarde
gaan de ijsberen dood.
Help ze nu,
ze zijn in nood!
Het is erg zielig.
Veel mensen helpen hen niet
Ze worden vernietigd.

Saron Samuel Mehari uit groep 6: *"Ik heb voor het onderwerp natuur gekozen omdat ik de natuur heel erg mooi vind en ik hou heel erg veel van dieren".*

WANT JE BENT NIET VAN MIJ

Er was eens een meisje
Ze at een radijsje
Toen werd ze opeens héél groot
Ze schrok zich dood

Toen zag ze daar hoog in de wolken
Allemaal verschillende volken
Een raar soort olifant
En een kikker die trok aan zijn tand

Het kon niet gekker worden
Toen ze ineens iets raars hoorde
Een zingend zwijn daar in de verte
En daar omheen allemaal groene herten

Gelukt! Ik heb het zwijn gevangen
Maar nu krijg ik opeens rode wangen

Ik schaam me dat ik zoiets heb kunnen doen
Ik laat hem vrij en geef hem een zoen

Het spijt me, wees vrij!
Want je bent niet van mij
Daar gaat hij, ik zie hem wegrennen
Doei! Leuk dat ik je heb leren kennen.

Abby Twardy uit groep 8. *"Ik heb gekozen om mijn gedicht over de natuur te schrijven omdat wij allemaal samen de natuur zijn, mensen en dieren, water en lucht niets kan zonder elkaar. We moeten samen zorgen dat de natuur blijft bestaan!"*

Gerelateerd aan bovenstaande teksten, en een voorbeeld van waar kinderen toe in staat zijn om de wereld te tonen dat hun omgeving en toekomst in gevaar komt, lieten in 2013 de zusjes Isabel (10 jaar) en Melati (12 jaar) Wijsen uit Bali van zich horen. Zij begonnen een campagne om de onnodige hoeveelheden rondslingerend plastic op het eiland Bali te

stoppen. Hun credo en platform *'Bye Bye Plastic Bags'* kreeg wereldwijd navolging.

** via VVV-Cranendonck zijn wandel- en fietsroutes verkrijgbaar die langs de 20 gedichtentafels leiden en informatie over poëzie: www.literatuurke.nl*

Tjabine

WOLFPACK

Afgelopen Tour de France was vaak een woord te horen, waar menig vogelliefhebber graag vroeg voor uit de veren gaat, namelijk de naam van de Deense wielrenner Fuglsang, dat -zoals het klinkt- en ook vertaald 'vogelzang, vogelgezing of vogellied' betekent. Een andere naam met een natuurelement, is die van wielrenster Marianne Vos. Maar werkelijk alles overtreffend is de naam van Dylan Groenewegen! En dan betekent notabene zijn voornaam ook nog zoiets als 'zoon van de zee'. Nou, sprint daar maar eens overheen!

Zo heeft de Belgische wielermanager Lefevre een naam geïntroduceerd in de wielrennerij om kracht en zeker eenheid uit te stralen: hij noemt de renners en staf *'The Wolfpack'*.

De wielrenner en zijn bijnaam

De wielersport is bezaaid met spraakmakende en heroïsche verhalen; bijnamen zijn een logisch gevolg. Bijnamen zijn vaak voorbehouden aan markante/spraakmakende personen en kan verbonden zijn aan iemands karakter, uitstraling, uiterlijk of kan naam- of plaatsgebonden zijn. Soms is het een eretitel, een stempel, of een spotnaam, maar vooral goed klinkend met een alliteratie als ultiem doel. Een aantal schitterende namen van wielrenners waar een dier, vogel, insect of reptiel aan verbonden is:

Naam	Bijnaam
André Greipel	Gorilla
Johan Museeuw	Leeuw van Vlaanderen
Vincenzo Nibali	Haai van Messina
Bernard Hinault	Das
Njarn Riijs	Adelaar van Herning
Tom Dumoulin	Vlinder van Maastricht
Felice Gimondi	Buizerd van Bergamo

Guido Bontempi	Il bufalo
Miguel Indurain	Beer van Pamplona
Michael Rasmussen	Chicken
Fauso Coppi	Grote reiger
Gianni Bugno	Hagedis
Robbie McEwan	Kangoeroe
Thomas de Gendt	Schorpioen van Semmerzake
Mario Cipolini	Leeuwenkoning
Wout Vesterinen	Kemphaamtje
Rein Groenendaal	Reintje de Vos

Tjabine

WANDELWERKGROEP

BLOEMENWANDELING OP 20 JULI – CODE GEEL OF ORANJE

Het KNMI had weer eens onweer, hagel, rukwinden en stortbuien in de aanbieding, kortgezegd code geel of zelfs oranje. En dat op de avond van de derde bloemenwandeling op 20 juli. Desondanks stonden 3 wandelgidsen om 19.00 uur paraat bij het scoutinggebouw in Soerendonk. Het zag er nog niet naar uit dat code geel van toepassing zou zijn, het was heerlijk weer met wel wat dreigende luchten.

Vijf natuurliefhebbers hadden het erop gewaagd en dus gingen we vrolijk van start. Natuurlijk waren de bermten weer eens gemaaid. Dat hebben we al zo vaak meegemaakt tijdens de bloemenwandelingen, maar er was nog genoeg over om te bewonderen. In de ingezaaide strook tussen twee velden van de waterzuivering overheerste het geel van de ganzenbloemen; daarnaast bloeiden er tientallen andere soorten. Door de warmte waren er ook nog veel soorten insecten. En wandelaars! Het gebied wordt elke dag druk bezocht, maar de meeste mensen nemen niet de moeite om de infoborden te lezen over de waterzuivering. Zo ook onze gasten, dus dat hebben we uitgelegd.

Omdat de donkere lucht toch wel erg dreigend begon te worden, hebben we de wandeling ingekort en waren net toen de eerste druppels vielen

weer terug bij de start. Een erg prettige bloemenwandeling, zo werd door gasten en gidsen geconstateerd. Iedereen is trouwens zo goed als droog thuis gekomen, want het was zoals zo vaak tegenwoordig een buitje van niks!

Nel Meulman

CURSUSWERKGROEP

LEZING GRENSPARK KEMPEN~BROEK

Eind mei heeft Toon van Seggelen, als gastheer van GrensPark Kempen~Broek*, een lezing gegeven in De Kroenekraan. De slagzin van Kempen~Broek luidt: 'Het best bewaarde geheim van Vlaanderen en Nederland'. Dat is geen loze kreet; het gebied is wereldwijd dermate bijzonder dat er medio 2019 begonnen is met de aanvraagprocedure voor een UNESCO status voor Mens en Biosfeergebieden. Dat is niet niks! Gezien de door Toon gepresenteerde beelden met fraaie doorkijkjes én dieptewerkingen, en de enorme variëteiten, is die poging absoluut geen ijdele hoop.

En bovenal; alles zo dichtbij!! Het gebied van Nederweert tot aan Maaseik en van Lozerheide in Lozen tot aan Swartbroek behelst een oppervlakte van 25000 ha. Gevarieerde bloemenvelden, heiden, bossen, valleien, moerassen en zelfs landduinen kregen we te zien, als ware een mozaïek van landschappen. Duidelijk werd dat Toon's kennis en het Grenspark elkaar goed aanvullen. Daar waar menig Cranendoncker nog op één oor ligt is hij, vaak samen met Tina, al op pad om daadwerkelijk gedurende alle seizoenen het gebied te ervaren. Ook zagen we dat o.a. edelherten, reeën, paarden zijn aanwezigheid bijna vanzelfsprekend vinden.

Bijzonder zijn de inheemse plantensoorten en dito amfibieën/reptielen in het gebied.

In het najaar zal Toon een vervolglezing geven en gaat dan misschien verklappen waar ergens de zoete aardappelen (*Ipomoea batatas*) langs het spoor groeien = boodschappentas niet vergeten.

Gezicht op de plas in Lozen (B) na drooglegging, waardoor het wel een zoutvlakte lijkt door de neerslag van het kalkrijke water.

De Loserplas in Budel-Dorplein

In het honk liggen gratis uitgebreide bezoekersgidsen (67 pagina's); ook kun je informatie vinden op de website (kempenbroek.eu). Je kunt natuurlijk ook contact opnemen met Toon voor meer informatie en inspiratie.

Tjabine

** Kempen~Broek heeft als tussenteken een tilde (~) i.p.v. een koppelteken (-) om aan te geven dat het een waterrijk gebied is. De letters van het logo zijn "aangevreten", een indicatie dat de bever zich in het natuurgebied gesetteld heeft, nadat deze 150 jaren afwezig was...daar is over nagedacht...*

HEIDECURSUS

De harkwesp (foto Wiel Zentjens)

De heidecursus, gepresenteerd door Wiel Zentjens, is in volle gang. Twee bijeenkomsten en excursies zijn intussen geweest. De harkwesp heeft uw redacteur kunnen waarnemen. Tijdens de excursie bij de Dubbele poal (Berg-Bergbosweg) zagen we een aantal van die eerder besproken insecten in 't wild. Wat dacht u van de berkenbladroller, rupsendoder, schalle bijter, maar ook de bijenwolf. Door een aantal minuten (liever langer) gewoon te kijken naar het leven op de zandpaden, gaat er een wereld voor je open. Nog een tip, want zandpaden zijn essentieel voor al dat leven op de hei:

<https://www.youtube.com/watch?v=kdZ5KiAdbFE>. Een fantastisch verhaal over onze zandpaden!

Ilva

DE GROTE WEERSCHIJNVLINDER

Deze prachtige vlinder is niet algemeen, maar is wel meer te zien dan vroeger. Zijn biotoop is meer vochtige bossen en omgeving. De vlinder laat zich niet zo vaak zien en leeft vooral in de kruinen van bomen. De eitjes worden voornamelijk afgezet in boswilgen, de rupjes overwinteren in een blaadje. De vlinders zijn nauwelijks op bloemen te vinden, maar juist op de bodem waar ze vocht opzuigen, maar ook op mest en (waar wij niet blij mee zijn) hondenpoep, dat vaak op paden blijft liggen. Met hun prachtige gele roltong halen ze hier mineralen uit.

Weerschijnvlinder

Bijzonder is ook dat het mannetje, onder inval van het zonlicht, vleugels heeft die prachtig blauw kleuren (iriseren). En nog meer bijzonder is het dan als je 12 van deze vlinders aantreft op een (bijna) dode Amerikaanse eik die bloedt en daarmee boomsappen verliest die de vlinders gretig opzuigen!

Ik heb overigens Natuurmonumenten maar geadviseerd om de oranje stip op de boom blauw te maken zodat de boom mag blijven staan.

Wiel Zentjens

VRIJWILLIGSTER IN 'T GROEN, RIEK JANSSEN

Leuke rubriek.... Lastig ook om mensen te vinden die iets over zichzelf willen vertellen denk ik. Er werd gevraagd wie van de Budelse schoolgidsen iets zou willen schrijven. Het bleef stil. Dan toch maar doen dacht ik.

Ik ben Riek Janssen. Geboren in Budel als oudste in een gezin van 9 kinderen. Mam was er een van Jaenke Kees, de mulder, en pap eentje van Toon Saanen. Na de lagere school en de MULO in Budel, ging ik naar Eersel, waar ik de oplei-

ding deed tot Z-verpleegkundige. Dat was intern. Een van mijn jaargenoten kwam uit Haps. Met haar ging ik mee om daar kermis te vieren. Ze had een leuke broer, Marius..... We trouwden in 1974.

We kregen twee dochters en een zoon. We hebben 4 kleinkinderen. Gewoond hebben we in Groesbeek en Broekhuizen en vanaf 1991 in Budel. Zoals dat vroeger gebruikelijk was stopte je als vrouw met werken om voor de kinderen te zorgen. Omdat alleen de huishouding geen optie voor mij was, deed ik al gauw vrijwilligerswerk. Eerst op de peuterspeelzaal als secretaris, later op de basisschool in de MR (medezeggenschapsraad).

Eenmaal terug hier moest ik opnieuw mensen leren kennen. Via de kinderen op school ging dat vrij vlot. En ook weer snel als vrijwilliger aan de slag: o.a. als lid van de MR lid basisschool, bestuurslid SKOB, en in diverse werkgroepen van de parochie heb ik mijn aandeel geleverd. Toen de kinderen ouder werden, ging ik weer werken. Eerste als postbode, waardoor ik alle straten van Maarheeze heb leren kennen en ook in Budel. Later was ik werkzaam op het secretariaat van de parochie. Dat deed ik 10 jaar. Toen vond ik t welletjes.

Op een open dag in de Borgh, ik denk in 1992, waar zowat elke vereniging uit Budel zich presenteerde, werd mijn belangstelling gewekt voor het IVN. Ik deed de schoolgidsencursus en werd vervolgens schoolgids. Dus dat is al hééél lang. Het blijft mooi om kinderen iets te leren over de natuur. Helaas

merken we wel dat er steeds minder kinderen met hun ouders die natuur opzoeken. In vroegere jaren wisten ze zelf al veel te vertellen. Nu is dat een stuk minder. Ik blijf het wonderlijk vinden hoe de natuur en de mensheid in elkaar steekt.

Het mooiste seizoen vind ik de herfst met die grandioos mooie kleuren. Met de winter heb ik niet zoveel. Het voorjaar weer wel met het ontluikende groen en de kwetterende en zingende vogels. De zomer is fijn maar hoeft voor mij niet zo heet te zijn.

Groetjes Riek Janssen

VRIJWILLIGERSAVOND: VOER VOOR HET LICHAAM EN VOOR DE GEEST

Op 1 juli j.l. werden de IVN vrijwilligers uitgenodigd voor een avondje uit in het IVN honk. Er was koffie, thee, en uiteraard ook fris, wijn en bier. Uw redacteur was erbij en heeft heerlijk gegeten van het buffet. Allemaal voor de inwendige mens.

Maar ook de geest werd verrast met een meer dan interessante lezing door Jac. Biemans over de historie van de Baronie.

Geschiedenis van de baronie

Vanuit de prehistorie (toen het gebied al bewoond werd), nam Jac. ons mee naar de Romeinse tijd (met ook uit die tijd gevonden artefacten). In een, zeer vroege, tekst van Karel de Grote uit 779 n C wordt Budel beschreven als onderdeel van de bezittingen van de kerk van Chèvremont.

Landgoed Cranendonck ca. 1925 (Clocquet)

Een reeks Heren van Cranendonck passeren vervolgens de revue, o.a. Dirk van Altena, Engelbert van Horn. Deze laatste heeft waarschijnlijk de bouw van het kasteel gestart. Uiteindelijk worden de

Oranjes zelfs eigenaar van het gebied. In de 19de eeuw komt het gebied in particuliere handen. De laatste eigenaar, dhr. Clocquet uit Roermond, geeft de nieuwe villa zijn huidige torentje. Het gebied van de kasteelruïne werd in 2008 met speciale technieken archeologisch onderzocht (er mocht en mag niet gegraven worden). De contouren van het kasteel werden daardoor vastgelegd en zijn nog altijd te zien in de tuin.

Ilva

VARIA

DUIZENDKNOOP TE LIJF OP 17 SEPTEMBER

Samen met Heeze-Leende en Valkenswaard lanceert de gemeente Cranendonck een bewustwordingscampagne om inwoners te informeren over de problematiek rond invasieve exoten. Het traject richt zich op met name de Aziatische Duizendknoop.

De bestrijding hiervan is zeer moeilijk, omdat er nog altijd geen goede manier is om duizendknoop te doden/verwijderen. We willen daarom ook inzetten op bewustwording, zodat verdere verspreiding in ieder geval zoveel mogelijk beperkt blijft. Er komt een webpagina met informatie over de invasieve exoten. Via die website, gekoppeld wordt aan de gemeentelijke website, kan men ook waarnemingen van exoten melden. Er zal ook een informatieflyer komen.

Duizendknoop

Op **zaterdagmiddag 17 september** zal er van 13.00 tot 16.00 bij de IVN locatie een informatiemiddag zijn over de duizendknoop en andere inva-

sieve exoten. Ook willen we, na een presentatie door IDVerde (het betrokken adviesburo) langs wat groeihaarden van Duizendknoop lopen. Vanuit de gemeente zal Jos Hendriks hierbij aanwezig zijn. Ook willen we de mensen dan enthousiast maken over een werkdag beheersing /bestrijding van invasieve exoten.

Onder begeleiding van een adviseur en gecertificeerd hovenier helpen vrijwilligers dan mee om de duizendknoop te verwijderen en zorgvuldig te verzamelen en af te voeren. De vrijwilligers leren dan meer over de aanpak en risico's van die aanpak en bestrijding.

Casper M. Hamers | Beleidsmedewerker Openbaar Groen

WESPEN....VLOEK OF ZEGEN?

Het is weer wespentijd. Daarom een aantal weetjes over deze vervelende (?) beestjes. Ze komen tegen het eind van de zomer massaal buiten. Maar hartelijk worden ze niet ontvangen. Hun reputatie: ze zijn agressief, gevaarlijk en lijken steeds talrijker te zijn. Maar klopt dat wel? Hier 5 grote misverstanden over wespen, geschreven door Britt Renckens en Jens D'Haeseleer, Natuurpunt.be.

De wesp is een ongenode gast op ieder zomerfeestje. Hij vliegt in de drank, snoept van de tafel, is ontzettend volhardend en kan lelijk steken.

1. Er zijn steeds meer wespen door de klimaatverandering

Het aantal wespen in de zomer hangt bijna volledig af van de weersomstandigheden. In het voorjaar worden wespennesten gevormd. Als het weer dan nat is, sneuvelt een deel van deze nesten, zeker als ze zich onder de grond bevinden. Tijdens de zomer komen de larven uit en worden ze intensief gevoed door de werksters. Bij warm en droog weer zijn er veel insecten en is er dus veel voedsel voor de wespenlarven. Zolang het weer stabiel blijft, kan het nest blijven groeien.

Het weer in de winter is ook een bepalende factor voor het aantal nesten in de zomer. In normale omstandigheden is de koningin de enige van het nest die overwintert. De werksters en de darren, de mannetjes, worden massaal geveeld door vrieskou of regen. Als het weer mild is, kunnen mannetjes overleven en vliegen ze samen met de koningin in april het nest uit. Het resultaat: meer wespen in de zomer.

Samengevat: bij een droog voorjaar en een warme zomer zullen er veel nesten zijn. Hetzelfde geldt in het geval van een milde winter. Maar als we een nat voorjaar hebben, zoals in 2014 en 2016, zullen er opvallend minder wespen rondvliegen. De klimaatverandering bepaalt voor een zeker deel hoeveel wespen er in de zomer zullen zijn, maar het veroorzaakt zeker geen wespenplaag.

2. Een wesp is agressiever dan een bij

Over het algemeen zijn wespen niet agressiever dan bijen. Het enige verschil is dat wespen, met name de Gewone en de Duitse wesp, op zoetstoffen afkomen. En die vinden ze vaak in de buurt van mensen. Aanvankelijk krijgen wespen hun portie zoet in het nest. De werksters voeden de larven en mogen in ruil van een heerlijke zoetstof smullen. Eind juli zijn de werksterlarven volgroeid en legt de koningin nieuwe eitjes. Deze eitjes zullen de nieuwe generatie koninginnen en mannetjes worden. Het lekkers in het nest raakt op. Op dit moment trekken de werksters het nest uit, op zoek naar alternatieve bronnen voor zoetstoffen.

3. Een wespennest moet je meteen laten verwijderen

Wespennesten bevinden zich vaak in de buurt van mensen: daken, zolders, schuurtjes, spouwmuren, verlaten muizen-nesten of mollengangen in de grond ... Op een ideale vliegafstand van vuilnisbakken en terrassen, hun dagelijkse bron van zoetheid..

Wespen zullen vooral aanvallen wanneer hun nesten verstoord worden. Heb je een tuin die groot genoeg is of zit het nest op een plek waar je het niet kan verstoren, dan kan je het rustig laten zitten. Door enkele simpele tips (zie de tips later in dit artikel) te volgen, kan je overlast over het algemeen wel vermijden. Een wespennest ziet eruit als een papieren bal. De cellen zijn gevormd door vezels van oud of broos hout. De wespen kauwen het hout fijn en kleven het aan elkaar met speeksel.

foto: Ted van den Bergh)

Bij bijen daarentegen, worden de cellen, de zogenaamde 'raten', gevormd door was. Hommelnesten zijn over het algemeen kleiner dan wespen- en bijennesten en volstrekt ongevaarlijk.

4. Wespen komen op zoete parfums af

Wespen worden aangetrokken door zoet eten en zoete drankjes, maar een zoet parfum is een heel ander verhaal. De sterke geur van een parfum is voor een wesp 'natuur-vreemd'. Het brengt hem in de war. Hij kan hierdoor fel reageren en zelfs een mogelijke aanval uitlokken. Een sterk ruikend parfum kun je dus beter vermijden, wanneer je de natuur in trekt of wanneer je weet dat er veel wespen in de buurt zijn.

5. Wespen brengen alleen maar last

Wespen kunnen behoorlijke lastposten zijn, maar ze vervullen ook een belangrijke rol in de natuur. Ze zijn ook voor mensen heel nuttig. Om de larven in het nest te voeden, vangen de werksters vliegen en muggen. Een nest van 6.000 wespen kan zo in één week een half miljoen vliegen en zo'n 130.000 muggen vangen. Maar wespen fungeren ook als een soort natuurlijke opruimingsdienst. Kadavers van kleine zoogdieren, amfibieën en vogels worden in stukjes gebeten en gevoederd aan de larven.

Vijf tips om een wespensteek te vermijden

1. Niet naar een wesp slaan. Als je kalm blijft, druipt de wesp gewoonlijk zelf af.
2. Word je toch aangevallen? Ga niet te roepen, want ze kunnen zo in je mond vliegen.
3. Wees daarom ook voorzichtig wanneer je buiten frisdrank of alcohol drinkt. Je hebt het vaak niet meteen door als er een wesp in je drankje is gevlogen, zeker niet bij blikjes.
4. Vermijd kleding in felle kleuren en sterk ruikende parfums wanneer je in de natuur gaat wandelen. Wespen kunnen hier agressief op reageren.
5. Als je een wesp doodslaat, let dan extra op. Het gif van wespen bevat namelijk een feromoon dat andere wespen ook agressiever maakt.

DE WILDE TUIN- EEN FEUILLETON DEEL 2

Weet u het nog? Een feuilleton over je eigen tuin. In april j.l. was de eerste aflevering, nu het vervolg van Wiel's wilde tuin....

Meedoen aan een project van NRC met ruim 8.000 deelnemers om te zien wat er in een vierkante meter tuin gaat groeien, laat zien dat je in elke tuin met elke bodembedekking leuke planten krijgt, waar allerlei insecten op afkomen.

akkerhommel

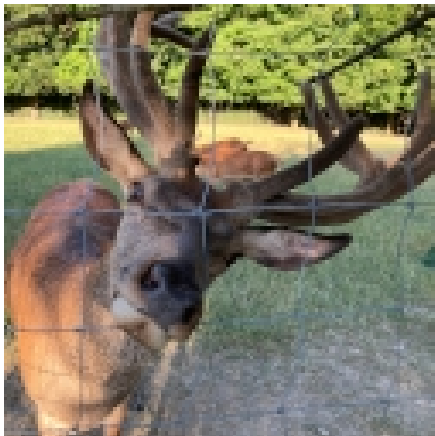
foto Wiel Zentjens

De verrassing is natuurlijk wat er gaat groeien. En dat kan van alles zijn. In mijn vierkante meter groeit o.a. vingerhoedskruid, wilde peen, teunisbloem en klein harig wilgeroosje. De mooiste is wel het vingerhoedskruid. Met zijn prachtige bloemen met mooie rode stippen als honingmerk lokt zij vooral hommels als akker-hommel en aardhommel, specialisten voor deze plant. Zij zijn sterk genoeg om zich een weg naar binnen te wringen. Daar vinden ze nectar en nemen en passant stuifmeel mee voor bestuiving van een andere vingerhoedsplant.

De wilde peen kent een heel andere bouw, namelijk een mooi groot wit scherm waar allerlei vliegen, wespen en kevers makkelijk kunnen landen en dan nectar opzuigen. Zo zie je, er komt altijd iets leuk te groeien in je tuin ook al doe je niks. En dat is goed voor de biodiversiteit waar planten en insecten van profiteren. Ze kunnen tenslotte ook niet zonder elkaar.

Wiel Zentjens

EDELHERTEN

Op de folder van ons hotel in Obersteinebach stond een enorm edelhert op de voorpagina. Benieuwd of we tijdens onze fiets-tochten daar zo'n prachtig dier zouden tegenkomen...

Wat bleek: op de boerderij van de burens werden geen koeien of varkens gehouden, maar edelherten. Een groot aantal hinds, jonge bokken, babyherten en natuurlijk de baas van het spul: een enorme bok, stonden in drie weilanden.

s Avonds wandelden we naar de dieren en onmiddellijk kwam het grote edelhert naar de omheining. Hij lustte wel een bosje gras of een appeltje van de appelbomen die daar stonden. De dames wilden dat ook wel maar die werden ruw weggejaagd. Nu hadden we de kans om zo'n imposant dier van dichtbij te bewonderen, je mocht hem zelfs over zijn kop aaien. Hij bleef ons nog lang met zijn mooie ogen volgen toen we weer verder wandelden.

Nel Meulman

ZWERFAVALPAKKERS (ZAP-ERS)

Misschien is het u al opgevallen dat langs de uitvalswegen van Maarheeze minder zwerfafval ligt. Daar zijn o.a. de dames op de foto en nog 7 andere enthousiaste Zwerf Afval Pakkers (Zap)-vrijwilligers verantwoordelijk voor! Ja u leest het goed! Er zijn inmiddels 10 ZAP-vrijwilligers in Maarheeze actief. Het grootste deel van de uitvalswegen is nu verdeeld en worden regelmatig door hen schoongehouden. Tientallen speciale groene afvalzakken zijn al bij de milieustraat afgegeven of bij hen thuis opgehaald.

Zaterdag 17 september is het World Cleanup Day en gaan zij met de hele groep een deel van het centrum van Maarheeze 'prikken'. Ze starten om 10.30 uur bij de brandweerkazerne in de Molenstraat in Maarheeze. Om

12.00 uur wordt er afgesloten met koffie en iets lekkers. Zin om aan te haken? Zij zorgen voor materiaal. Van te voren aanmelden hoeft niet. Deze actie wordt door IVN Cranendonck van harte aanbevolen !

(van L naar R: Marjan van Nuenen, Diana Peskens en Hannie Guns)

INSECTENVRAAG OF-VRAAT

Aangevreten blaadjes

Knibbel, knabbel, knuistje het is niet wie knabbelt er aan mijn huisje. Maar wie knabbelt er gaatjes in deze blaadjes?? In onze tuin wordt er flink aan deze planten geknabbeld, een beestje kan ik niet ontdekken, wie weet welke insecten hier zijn/haar honger aan het stillen is??

Annie van Hunsel- Jacobs

SCHAFTKEET IN IVN TUIN

Op 6 juli hebben 3 IVN leden (Frans Valkenburg, Jaap Commandeur en Jos van Velthoven) de IVN-schaftkeet op de plaats van bestemming gekregen bij de belevingstuin. Op de foto een trotse Jaap bij de schaftkeet. De keet

staat, zoals jullie bij bezoek van de belevingstuin zullen zien, uit het zicht achter het bijenhotel. Hij is in balans en stabiel geplaatst. Hopelijk hebben we er als IVN nog lang plezier van. Verder veel dank aan Ria Rijkers voor o.a. de aangeleverde weersbestendige borden met IVN logo. Deze zijn op beide toegangsdeuren van de schaftkeet aangebracht.

Jos van Velthoven

TUINTIP

Onze dochter heeft een volkstuintje in Aalst. Af en toe brengen wij een bezoek aan haar tuintje om een en ander te oogsten. Wat schetst mijn verbazing: in haar tuintje en dat van haar burens zag ik oude wasmachine-trommels in de grond zitten. Er werd ons verteld dat hierin de wintervoorraad van wortels en aardappelen werden gedaan. Dan kunnen er geen muizen bij. Misschien een tip voor de tuinliefhebbers onder ons.

Bovenaanzicht van de slimme opslag in de tuin.

Annie van Hunsel- Jacobs

NATUUR OP DE VENSTERBANK....MARANTA LEUCORNEURA

Wij hebben een kamerplant... genaamd Maranta Leuconeura oftewel tiengebodenplant. In de VS heet ie Prayerplant. Dit, omdat de bladeren 's nachts zich samen vouwen net als biddende handen.

Volgens de gegevens is het zeldzaam dat ie in huis tot bloei komt. Maar bij ons lukt het dus. Bijgaand een foto van de bloem.

Pieter en Inge

DANK

aan iedereen die een bijdrage leverde aan deze Craenkoerier.

De Craenkoerier

de Craenkoerier verschijnt drie maal per jaar en wordt gratis verspreid onder de leden en begunstigers.

IVN Cranendonck

De afdeling IVN Cranendonck draagt bij aan een duurzame samenleving door zoveel mogelijk mensen te betrekken bij natuur, milieu, landschap en leefomgeving.

Contributie:

Landelijk lid: per 01-01-2018	€ 25,00 per jaar
Donateur:	€ 15,00 per jaar
Thuisinwonend jeugdlid	€ 5,00 per jaar
Thuisinwonend lid/donateur:	€ 10,00 per jaar

Landelijke leden ontvangen 4x per jaar het IVN blad Mens en Natuur en 3x per jaar de Craenkoerier

Plaatselijke leden ontvangen drie keer per jaar de Craenkoerier

Contributie voor 1 april overmaken op rekening IBAN: NL66RABO 014.79.17.174 ten name van: IVN Cranendonck Budel onder vermelding van uw lidnummer. Opzeggen lidmaatschap voor 1 november bij de ledenadministratie.

Inschrijfformulier IVN Cranendonck

- Ondergetekende geeft zich op als:
☐	Landelijk lid
☐	Donateur
☐	Thuiswonend jeugdlid
☐	Thuisinwonend lid/donateur
- En wil de Craenkoerier als
☐	Digitaal document
☐	Papieren document

Naam:

Adres:

Geboortedatum:

Telefoon: E mail:

Datum: Handtekening:

Vanaf 25-05-2018 is de Alg. Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Door deze privacywetgeving mogen wij uw gegevens meestal niet zonder uw toestemming bewaren en gebruiken. Bij uw aanmelding als lid van het IVN geeft u toestemming voor het bewaren en gebruiken van uw gegevens (zie [www.https://www.ivn.nl/afdeling/cranendonck](https://www.ivn.nl/afdeling/cranendonck) voor verdere informatie).

Inleveren of opsturen naar de ledenadministratie:

Jos van Velthoven; Sterkselseweg 14, 6026 EB Maarheeze, j.vnvelthoven@chello.nl

DRUKWERK

Indien onbestelbaar graag retour aan:

IVN afdeling Cranendonck
p/a Heuvel 4
6023 RA BUDEL-SCHOOT